

BX 1756

.F3

C6

V. 6

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

IN FESTO SS. APOSTOLORUM PETRI ET PAULI.

EVANGELIUM. MATTH. XVI.

In illo tempore, venit Jesus in partes Cæsarææ Philippi, et interrogabat discipulos suos, dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam, alii autem Eliam, alii vero Jeremiam, aut unum ex prophetis. Dicit illis Jesus: Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi. Respondens autem Jesus, dixit ei: Beatus es Simon Barjona; quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cœlis est. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cœlorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cœlis: et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in cœlis.

CONCIONES.

- I. Papa quanta injuria vocetur antichristus.
- II. Unum Ecclesiæ caput ostenditur.
- III. Romanæ sedis præcellentiæ.
- IV. Certamen virtutum inter utrumque apostolum.
- V. De gloria et præcellentia principum apostolorum.
- VI. Curam habendam boni nominis.
- VII. Non erubescendum confiteri Christum et vivere christiane.
- VIII. Documenta et mysteria.

CONCIONES AUCTARI.

- I. Christiani et ipsi sint petra, sicut Petrus et Paulus.
- II. Quomodo Petrus sua morte clarificavit Deum.
- III. Variæ quæstiones circa Petrum ejusque sedem Romæ.
- IV. Quid debeamus summo pontifici.
- V. Petrus et Paulus duo Eccl. architecti.

CONCIO I.

PAPA QUANTA INJURIA VOCEtur ANTICHRISTUS A NOVATORIBUS.

- I. Antichristus proprie dictus unus homo singularis.
- II. Adversabitur Christo e diametro. — III. Adversabitur vero Deo — IV. Nondum potest venisse. — V. Regnabit parvo tempore. — VI. Non regnabit Romæ. — VII. Quando enim cœpit?

THEMA.

Ego dico tibi, quia tu es Petrus. Matth. XVI.

Si novatores audiamus, non videtur Christus Dominus apposite respondisse confessioni Petri: Quia tu es Petrus; multo enim aptius adeoque elegantius dicenti Petro: Tu es Christus, respondisset Dominus: Tu es antichristus. Dum enim hi contendunt papam esse antichristum, quidni etiam contendunt talem fuisse Petrum, qui fui

VI. PARS FESTIVALIS.

primus papa? Sane ludiones isti plusquam ridiculi, nihil crebrius in ore habent, quam papam esse antichristum. Hoc jactitant in cancellis et scriptitant in libris: imo non nemo eorum nuper primum (Matth. Hoe, in enchirid. evang.) scribere ausus est, id tam certum esse, quam certum est bis tria esse sex. Quasi vero usquead ipsos omnes alii cæci fuerint et nescierint, bis tria esse sex. Nemo enim ante ipsos vidit papam esse antichristum. Nos e contra ostendemus tum certum esse papam non esse antichristum, tum certum est bis tria esse sex, ipsos vero cæcorum duces, prædicantes, non nisi ex odio et livore cæcos esse.

I. Quia antichristus proprie dictus, erit tantum unus homo singularis, summi autem pontifices successione plurimi sunt, quibus omnibus commune est nomen papæ, sicut nomen regis commune est omnibus regibus. Non negamus anti-

christos communiter dictos (qui nimirum quoquo modo Christum oppugnarunt) plures fuisse et futuros esse, quemadmodum e contra plures dicti sunt christi; id enim patet 1. Joan. II. ubi dicitur: *Audistis, quia antichristus venit, et nunc antichristi multi facti sunt.* Verum antichristus proprie dictus, qui extremo tempore Christum omnium maxime oppugnabit, unus est. Quod colligitur primo, ex ss. litteris. Et primo, Joan. V. ubi Christus ait: *Ego veni in nomine Patris mei et non recepistis me, si alius venerit in nomine suo, illum recipietis.* Ubi Dominus opponit personæ suæ personam antichristi, non plurium pseudo-prophetarum. Deinde, recipiendam ait a Judæis, quod in nullo papa contingit, aut continget. Denique, venturum in nomine suo, quia scilicet nulum agnoscat Deum: papæ omnes veniunt in nomine Christi, legitime vocali, et electi. Secundo, II. Thess. II. ait de antichristo apostolus revelandum hominem peccati et filium perditionis, et quidem cum articulo Græco *ὁ*, denotans certam personam et singularem, et infra: *Tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jesus interficiet spiritalis oris sui.* Similiter, 1. Joan. II. cum dicitur: *Audistis, quia antichristus venit, et tunc antichristi multi facti sunt;* ubi articulus apponitur antichristo proprie dicto, non item secundo loco, quo communiter accipitur. Idem aperte colligitur ex Dan. VII. XI. et XII. Apoc. XIII. et XVII. ubi antichristus dicitur futurus unus quidam rex, qui alios decem partim sibi subiciet, partim occidet; dicitur regnaturus tribus annis cum dimidio. Addit Joannes habiturum nomen, quod conficiet numerum 666. et facturum ut nemo possit emere aut vendere, nisi habeat hoc nomen seu characterem ejus. Quæ omnia dicuntur et intelligenda sunt de certa aliqua persona. Qua autem ratione conveniunt papæ? Fabulantur quidem hæretici nomen *Latinus*, facere hunc numerum, idque papæ convenire, quod in Latio regnet. Confirmant ex S. Irenæo, qui verisimile existimant, fore id nomen antichristo. Sed Irenæus in primis putat tantum probabiliter posse accommodari antichristo, subditque aliud sibi verosimilius, Titan videlicet, nihil denique asseverare vult. Deinde, ideo hoc verosimile putabat, quia tunc regnum Latinorum erat latissimum, quale erit antichristi: unde ea conjectura modo nihil valet. Rursum scripsit is perperam *Latinus*, per Græcum numerum qui, cum sit simplex, non conficit eum numerum vox *Latinus*. Denique, papa nunquam vocatus est *Latinus*. Nihil plus valet vox Romanorum Hebraice scripta, ab eisdem excogitata: quia illa ejus terminatio feminina est, non masculina. Et quid vultis? Innume-

ra excogitari possunt nomina ut sunt multa excogitata, quæ numerum illum reddunt, v. g. Martin Luther. Numquid igitur sic vocabitur antichristus?

II. Antichristus adversabitur Christo e diametro, uti ipsum ejus nomen indicat, et apostolus, II. Thess. II. et Joannes, 1. Joan. II. Item a medio tollet juge sacrificium, Dan. XII. quod non potest esse aliud quam missæ. Quis autem papa hoc unquam fecit? Calumniatur hic hæretici multa, velut quod papa prohibeat nuptias (clericis videlicet), interdicit usum certorum ciborum, tollat Christi merita, et cœnam sub utraque ab ipso institutam, ejusque loco colat Deum peculiarem suum Maozin in missa, item sanctos pro diis: quod inebrietur sanguine testium Christi, (Lutheranorum et Calvinistarum, quos occidi jubet) atque hæc signa esse antichristi. Sed hæc omnia, hæreticorum calumnias esse patet. Nuptias enim non prohibet, nisi consentientibus; (qui scilicet volunt fieri clerici) cibos non prohibet tamquam ex se malos, sed quibusdam diebus ob justas causas ex apostolica institutione inhibet; Christi merita non tollit aut obscurat, sed amplificat, dum asserit nostra inde suum valorem trahere; cœnam sub utraque institutam conficit, sed non ita distribuit, quia non hoc, sed illud tantum præceptum intelligit; Maozin nihil habet cum missa commune; sanctos colit papa non ut deos, sed ut Dei servos et amicos. Inebriari sanguine testium Christi, dicitur a Joanne meretrix, id est, idololatria, non antichristus: multo minus papa.

III. Antichristus adversabitur vero imo omni Deo, voleatque ipse solus haberi et coli in templo ut Deus: *Extollitur*, ait apost. II. Thessal. II. *supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur: ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tamquam sit Deus.* Atqui nec papa, nec quis alius hactenus sustulit omne numen, aut voluit coli in templo velut Deus. Occurrunt hic hæretici, dicentes palam extolli super omnes deos, id est, principes terræ, qui et ipsi dii vocantur, Psalm. LXXXI. eum ab omnibus coli et adorari, gestari in sella aurea, pedes osculandos omnibus porrigere. Sed respondetur primo, Deum sumi ab apostolo in propria significatione, ita ut antichristus, non homines, sed Deum verum spreturus sit. Alioquin imp. Turcarum posset dici antichristus, quia omnibus regibus se præfert. Deinde, honorem qui exhibetur papæ, longe inferiorem esse cultu latriæ seu numinis. Is enim honor multis aliis etiam hominibus impendi solet. Sic Abraham adoravit filios Heth, Gen. XXIII. sic Saraceni, Japones, Sinæ, reges suos honorant, prostrati scilicet

et fronte humum ferientes. Imo de Ecclesia, ac consequenter ejus capite prædixit Isai. cap. XLVIII. *Vultu in terram demisso adorabunt te, et pulverem pedum tuorum lingent.* Ad hæc honor iste non contra, sed propter Christum, exhibetur papæ tamquam ejus vicario, adeoque honorem Christi potius auget et amplificat: sicut honor, qui exhibetur legato, redundat in regem, cujus est legatus papa non asserit se Deum aut Christum, sed Christi vicarium Dei miseratione constitutum, vocatque semetipsum servum servorum Dei.

IV. Antichristus nondum venit. Primo, quia non veniet nisi post eversum omnino Romanum imperium, quod erit ultimum, ut habetur, Dan. VII. II. Thess. II. juncto Apoc. XVII. Atque id necdum eversum est, nec visi adhuc sunt decem reges ejus eversores. Tametsi enim imperium Romanum non nihil inclinatum est, et Roma ipsa imperium amisit, hoc tamen non sufficit; omnimodam eversionem et cessationem Romani imperii ipsiusque imperatoris requirunt prophetæ.

Secundo, non veniet nisi post prædicatum toto orbe evangelium, ut habetur Matth. XXIV. tunc enim venturam, ait Dominus, maximam et novissimam tribulationem, quam fore antichristi persecutionem docent patres: atqui evangelium nondum per totum orbem prædicatum esse, ostendit novus orbis, prius incognitus, in quo disseminari incipit, ergo, etc.

Tertio, cum venerit ipse, venient etiam Henoch et Elias, qui adhuc vivunt, ut venienti antichristo se opponant, qui ab ipso demum occidentur, ut habetur, Eccles. XLIV. et XLVIII. Malach. IV. Matth. XVII. Apoc. XI. et quidem in propria persona, alioqui non posset reddi ratio, cur adhuc vivi reserventur: atqui hi duo prophetæ non sunt adhuc visi, nedum a papa occisi.

Quarto, sub antichristo erit persecutio omnium gravissima, et solvetur Satanas, ut dicitur Apoc. XX. qui prius fuerat ligatus. At quando Romanus pontifex talem aliquando persecutionem excitavit? Num quando comburi præcipit hæreticos? At quando major fuit persecutio non tantum Neronis, Domitiani, Decii, Diocletiani, etc? Sed ipsorum hæreticorum, Lutheranorum maxime et Calvinistarum nostro tempore, et Wandalica Arianorum olim in catholicos? Quomodo ergo papæ persecutio talis est, qualis non fuit ab initio mundi, nec erit?

V. Antichristus regnabit tantum tres annos cum dimidio, Dan. VII. seu dies 1290. ut scribit idem Dan. cap. XII. seu XLII. mensibus ut Joan. cap. XI. et XIII. tunc paulo post erit mundi consummatio, ut colligitur ex Dan. VII. Apoc. XX. necnon II. Thess. atqui papa multo pluribus an-

nis, ne dicam diebus, regnavit, et tamen mundus adhuc durat. Ad hoc respondent adversarii, imperium antichristi jam cœpisse a tempore apostolorum et duraturum ad mundi finem, eo quod apostolus dicat II. Thess. II. mysterium iniquitatis jam operari. Sed hoc imprimis est contra expressa Danielis et Joannis verba. Secundo, sequeretur D. Petrum ejusque successores tunc fuisse antichristum. Quis enim alius tunc mysterium iniquitatis fuit? Num qui tyrannus, vel hæresiarcha? Si asserant, jam concedere debent per mysterium iniquitatis, non intelligere apostolum ipsum antichristum, sed ejus prodromos, tyrannos vel hæreticos, quod est verissimum.

VI. Antichristus non regnabit Romæ (illa enim evertetur a decem regibus, Dan. VII. Apoc. XVII.) sed Hierosolymis, Apoc. XI. papa autem non regnat Hierosolymis, sed Romæ. Daniel etiam, cap. XI. ait, fixurum antichristum tabernaculum suum inter maria super montem inclytum et sanctum. Maria ista non sunt Hadriaticum et Tyrrhenum (ut volunt hæretici) inter quæ interjacet Roma: sed Mediterraneum et Mortuum, inter quæ sita est Jerosolyma: mons vero inclytus et sanctus, Sion intelligitur, Hieron. auctore, qui Romæ nusquam visitur. Ergo Roma non erit sedes antichristi, sed Hierosolyma, quod expresse asserit Joan. Apoc. XII. cum asserit fore civitatem, ubi Dominus crucifixus est.

VII. Dicant adversarii, quonam tempore papa cœperit esse antichristus. Respondent aliqui, ut David Chytræus, cœpisse circa annum Dom. 600. vocantque S. Gregorium M. primum antichristum, eo quod cœperit inducere missas, purgatorium, indulgentias, imagines et cultum sanctorum, etc. contra legem Christi. Alii, ut Lutherus, Gregorium M. vocant ultimum Romanum pontificem; Bonifacium vero tertium, qui successit secundus Gregorio, primum antichristum volunt, eo quod titulum episcopi œumenici acceperit a Phoca imp. Sed fallunt nugatores. Nam primo, titulus œumenici multo est antiquior in papa. Sic enim appellatus est Sixtus I. qui mortuus est anno 142. uti Baron. Sanctus Leo I. in Concilio œumenico Chalcedone, qui vix longe ante Bonifacium. Præsidebant semper papæ Conciliis generalibus, etc. Deinde, fuisse ante Gregorium missas, imagines, cultum sanctorum, creditum purgatorium, etc. imo ab apostolorum tempore, docent omnes ss. patres illo antiquiores. Denique, si jam ab anno 600. cœpit antichristus sedere in Ecclesia, ergo omnes Christiani jam ab eo tempore facti sunt antichristiani; ergo Ecclesia, regnum Christi periit, columna et firmamentum veritatis, ut vocatur ab apostolo; ergo Lutherus

et Calvinus in synagoga Satanae, et regno antichristi nati sunt; ergo regnum antichristi multo diuturnius est regno Christi, etc.

Ecqua igitur vesania abripuit novatores in has densas tenebras, ut contra apertissima Scripturae testimonia, papam dicerent antichristum, quod nemo mortalium ante ipsos dixit aut vidit? Nimirum livor, et invidia, quam gerunt erga sedem Romanam ita excæcat illos. Durum telum est necessitas. Vident enim novantes, suas hæreses damnari a sede illa et damnatas esse. Quid agant ut declinent istum iudicem? Necessè est ut faciant eum antichristum. Si enim faterentur eum Christi vicarium pro et cum Christo esse, se ipsos condemnarent, et mox a nobis audirent: Cur ei non acquiescitis, quem dedit vobis Christus vicarium suum? Tolerabilius foret et in speciem probabilius quod dicerent, si papam antichristi saltem præcursorem dicerent: hoc enim pacto, licet atrocem calumniam pontifici irrogarent, tantam tamen injuriam Scripturae non inferrent. Verum odium in papam ultra metam eos abripit, perinde ut rixosam mulierem, quæ ubi vindictam aliter sumere de marito non potest, totum virus ore depromit et quidquid cholera suggerit, plaustra conviciorum evomit in maritum, licet ea falsissima esse intelligat. Viri prudentes et cordati, qui ratione, non passione ducuntur, satis superque perspicunt hanc et similes calumnias non nisi ex mero in papam odio profectas, ac proinde eas ridet ac contemnunt, quemadmodum et ipsos calumniatores. Verius multo ipsos dicere antichristos possumus, quia nimirum ejus prodromi sunt; de quibus I. Jo. II. dicitur: *Nunc antichristi multi ex nobis prodierunt: sed non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum.* Optandum esset, ut hæretici legerent et intelligerent, quam longe ab antichristo differant Romani papæ. Utinam viderent eorum labores, eleemosynas, zelum pro Ecclesia defendenda, fideque christiana propaganda, humilitatis obsequia, etc. Tunc enim suam vesaniam utique damnarent, et ad unum Ecclesie pastorem in terris se quoque aggregarent: quod eis a summo pastore Christo ex animo precamur.

CONCIO II.

UNUM ECCLESIE CAPUT VISIBILE ESSE.

I. Ostendit in natura optimus ordo. — II. Scriptura. — III. SS. patres. — IV. Duratio cathedræ Romanæ. — V. Consensus fidelium.

THEMA.

Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Matth. XVI.

Hæreticis nostri temporis idem fere contingit quod Sodomitis evenit, Gen. XIX. Cum enim duo angeli ad Loth ingrederentur et diverterent, voluerunt pessimi cives, ut traderentur eis duo illi viri (quos angelos esse nesciebant) ad nefandam turpitudinem suam exercendam. Sed egressus Loth ad eos suadebat civibus, ut ab hac insania desisterent, frustra tamen. Itaque angeli traxerunt Loth in domum, et clauso domus ostio percusserunt cives cæcitate, ita ut ostium domus invenire non possent. Ad eundem modum hæretici, veram Ecclesiam investigant, non tam ut sequantur et pacate ingrediantur, quam ut offendant, lacerent, conspurcent. Ac licet Christus Ecclesie paterfamilias per S. Scripturam et suos doctores ad eos prodeat, ostiumque Ecclesie demonstret, quia tamen non acquiescunt illi, ideo percutiuntur a Deo aorasia: ita ut in ipso meridie ostium Ecclesie invenire nequeant. Annon hodie Ecclesie ostium eis demonstravit Dominus, cum Petro universalem Ecclesie supremum pastorem ac pontificalem dignitatem promittit? Annon luce clarius est Joan. XXI. collatum esse Petro hanc supremam (quæ hic promittitur) pontificatus dignitatem, cum ei Christus dixit: *Pasce oves meas?* Annon idem ostendunt multa alia fortissima argumenta? Annon demonstramus eis hanc petram Romæ hucusque consistentem? Et tamen hoc ipsum videre nolunt, imo pro indicio falsæ Ecclesie reputant et nobis exprobrant, quod indicium est veræ; dum nos papistas vocant per contemptum, quasi vero hæc vox novam aliquam sectam et hæresin designaret, et non potius Petri Ecclesiam, in qua ipse a Christo, primus papa constitutus est. Sed agite, ostendamus Ecclesiam Christi papam habere debere.

I. Ostendit ipsa natura in apibus et gruibus aliisque brutis animantibus, in quibus optimus ordo vel politia animadvertitur, quæ habent caput et ducem unum, quem sequuntur, sic in arboribus videmus multos ramusculos ad virgam, multas virgas ad ramum, multos ramos ad stipitem, multos stipites ad radicem unam infigi, et inde succum participare, fierique socios radicis et pinguedinis,

uti Paulus dixit ad Romanos XI. Sic cæli omnes a primo mobili diriguntur et motum ejus sequuntur: sic in humanis quælibet natio habet suum caput et ducem, a quo subditi gubernantur et defenduntur. Neque dicas Ecclesiam habere caput, sed invisibile tantum, Christum: nam cum Ecclesia sit visibilis, visibile etiam caput habere debet, alioquin monstrum foret.

II. Ostendit Scriptura imprimis in hodierno evangelio, ubi primatum Petro clarissime promissit Dominus: *Tu es Petrus, inquit, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, etc.* Tametsi enim aliqui ss. patres ita etiam explicant hunc locum, ut per petram intelligant fidem Petri vel confessionem fidei vel etiam Christum: iidem tamen aliis locis et reliqui omnes per petram proprio intelligunt Petrum. Et sane locus ille proprium alium sensum non recipit. Primo, ob vocum synonymiam: quia enim Dominus Simoni cognomen Petri dederat, et Petrum seu petram (in Hebr. vel Syriaco) vocarat, adeo reddidit mox rationem hujus cognominis: *Et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, q. d. ideo te vocavi Cephæ seu petram, quia super hunc Cephæ seu petram ædificabo, etc.* Sicut quando angelus rationem reddidit nominis Jesu: *Vocabis eum Jesum, ipse enim salvum faciet populum suum, Matth. I. et nominis Abraham, Genes. XVII. Appellaberis Abraham, quia patrem multarum gentium constitui te.* Alioqui frustra vocaretur a Domino Petrus seu petra, si non super ipsum, sed super se tantum ædificare voluisset Ecclesiam: et fuisset nugatoria locutio. Secundo, obsequentia verba, quæ omnia ad Petrum pertinent: *Tibi dabo claves, subdit, regni cælorum: et quodcumque ligaveris, etc.* ergo non etiam media verba ad Petrum spectant, si antecedentia et consequentia ad illum spectant? Tertio, ob ipsius constructionis rationem, quæ congrua non foret, nisi ad Petrum dirigeret etiam illa verba: *Et super hanc petram.* Foret enim insulsa personarum variatio.

Sed objicies id I. Cor. X. *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus.* Respondetur Christum esse fundamentum primum et maximum, seu ut S. Aug. vocat, Ps. LXXXVI. *Fundamentum fundamentorum.* Petrum autem fundamentum secundum, Christo innixum, seu lapidem fundamentalem secundum, super Christum positum, in quo ipse et Ecclesia super utrumque subordinate fundatur. In primum fundamentum seu caput credimus, secundo obediunt tantum; Christus primum et primum fundamentum est fidei nostræ, ideo, quod ea omnia credimus esse vera, quæ ipsa tamquam prima et infallibilis Veritas credenda nobis re-

velavit: credimus enim Deum trinum et unum, Verbum carnem factum, etc. non quia Petrus et Paulus, aut Joannes, aut aliquis pontifex dixit vel docuit: sed quia prima Veritas et Deus id revelavit, et asseruit. Et fides nostra in Christo tantum fundatur, qua etiam ratione hæretici credere se affirmant: sed quia non ita manifestum est, quæ sint illa, quæ Christus revelavit, idcirco dedit fundamentum alterum Petrum, ejusque successores, qui nobis dicant et proponant ea, quæ Christus revelavit, et discernant ab eis, quæ non revelavit, ut ne aberremus. Atque ita super utramque petram fundatur fides, diversa tamen ratione. Et idcirco Dominus absque dubio petram eum vocare voluit, quod quasi prorex et vicarius futurus esset ejus, qui prima et maxima petra erat: suum ei epithetum communicans, qui similis ei futurus erat in officio etsi analogice tantum.

Secundo, Joannis XXI. contulit Dominus Petro primatum, quem hic illi pollicitus erat, quando ter interrogato: *Simon diligis me plus his,* subjunxit: *Pasce oves meas,* idque ter illi confirmavit. Quis autem dubitat per oves intellexisse Christianos? Et cui alteri apostolorum aliquando dixit: *Pasce oves meas?*

Sane Christus, Joan. X. dixit: *Erit unus ovile et unus pastor:* uti et prædixit Deus per Ezechielem, cap. XXXIV. dicens: *Suscitabo super eos pastorem unum.* Quem vero alium constituit summum Ecclesie pastorem, si non Petrum? Neque vero solum Petrum sed etiam successores ejus, vel Petrum cum successoribus constituit Ecclesie pastorem: non enim ædificavit Christus Ecclesiam, quæ cum Petro collaberetur et moreretur, sed post ipsum etiam duraret viveretque semper. Sic dignitas collata prælato alicui, censetur collata etiam ejus successoribus.

Tertio, patet ex multis actibus, in quibus Petrus velut caput et primatem apostolorum se gessit, ut quando in hodierno evang. pro omnibus apostolis respondit, quando, Act. I. præfuit electioni S. Matthiæ, quando post Spiritus sancti missionem primam concionem fecit maximo cum fructu, Act. II. quando primum miraculum post eandem fecit, Act. III. et quidem in pedibus claudi, quia scilicet Petrus erat fundamentum Ecclesie, quod ex eo intelligit S. Ambros. ser. LXIX. quando in primo Concilio Jerosolymitano, Act. XV. primus sententiam tulit, cui Jacobus et alii ad stipulati sunt, primus in ordine apostolorum ab evangelistis nominatur, etc.

III. Ostendit ipsa ratio. Primo, quia cum Ecclesia una sit et esse debeat, unum etiam caput habere debuit visibile, ut ejus unitas conservari

posset: alioquin enim daretur occasio innumeris schismatibus, quæ orirentur nisi haberemus unum caput visibile, quod subjecta membra dirigeret in rebus fidei. Unde Hieron. lib. I. contra Jovinianum ait: « Super Petrum fundatur Ecclesia, licet id ipsum in alio loco super omnes apostolos fiat, et cuncti claves regni cælorum accipiant, ut ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur, propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite constituto schismatis tollatur occasio. » Sic ille. Et si apostolorum tempore, quando pauci fuerunt Christiani, et optimi episcopi, apostoli scilicet, qui errare non poterant in fide, necessarium fuit tale caput, ut schismatis occasio tolleretur: quanto magis necessarium erat posterioribus temporibus? Non minus, eo indiguit quam corpus eget capite, quam exercitus imperatore, quam oves pastore, quam civitas rectore, quam navis inter procellas constituta optimo ac perito gubernatore. Debit itaque Christus postquam corporalem et visibilem præsentiam suam Ecclesiæ subtraxit, vicarium aliquem suum substituere, et per successionem Ecclesiæ suæ semper conservare. Sicut in omni bono et constanti regimine unum esse caput debet, in exercitu dux, in regno rex, in civitate consul, in corpore caput, in domo paterfamilias. Et cur apud Lutheranos tot sectæ, nisi quia non habent caput unum? Quod si alia petra, et aliud caput Ecclesiæ non est nisi Christus; tunc quod futurum prædixit Dominus, Lutherus dicet: *Ecce hic est Christus*: dicet Zwinglius vel Calvinus: *Ecce hic est*: Anabaptistæ sibi eum vindicabunt: sic Iconomachi, etc. Idem inveniet, si per petram intelligamus fidem: nam et hanc isti certatim ad se rapient, sibi que singuli usurpabunt; male ergo consulisset Ecclesiæ Christus; imo commentitia foret Ecclesia, si cognosci non posset, quia non haberet caput aspectabile.

Secundo, antequam fides catholica prædicatione evangelica per totum orbem dilatata esset, uno quodam universali prælato opus erat, qui prædicatorum curam gereret, episcopos sua auctoritate institueret, eisque certos populos et dioceses assignaret: alias enim prædicatione evangelica facile neglecta fuisset, aut saltem maxima confusione administrata, eisdemque periculum fuisset, ne cum animarum detrimento hæretici se huic negotio ingererent, adeoque per foramina multi intrarent ad curam pastorem et prædicationem evangelii. Debit ergo esse unum summus pastor, a quo omnes reliqui legitimam acciperent potestatem: quo dempto, quis novator dicere posset, se legitime missum ad prædicandum, absolvendum, etc.

Tertio, cum Christus per seipsum non omnes omnino leges directioni Ecclesiæ suæ necessarias edidisset, uti testatur ipse dicens: *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo*, ipsa ratio exigebat ut universalem Ecclesiæ pastorem, quem humana auctoritate condendarum legum exornaret, constitueret, qui etiam easdem leges pro locorum ac temporum diversitate aut ex parte immutandi, aut ex toto abrogandi potestatem haberet, sicut in omnibus omnino bene constitutis regnis et rebus publicis fieri videmus. Quis Concilium aliquod generale cogeret, si non esset potestas summi pontificis? Sane hæretici nostri temporis licet non amplas provincias possideant, nullum adhuc generale concilium, in quo vel de uno articulo omnes convenirent, cogere poterunt. Similiter Græci ab anno 800. quo a sede Petri defecerunt, per totidem annos ne unam quidem synodum celebrarunt in argumentum mutæ consensionis: cum nos interim ab eo tempore decem Concilia generalia habuerimus.

Quarto, cum Scripturæ ss. intellectu difficiles sint et singuli earum interpretes in expositione errare possint, erroremque suum pertinaciter tueri, his malis remedium inveniri non poterit, nisi quispiam detur, qui infallibili Spiritus sanctus assistentia adjutus possit verum Scripturarum sensum infallibiliter eruere, controversias decidere, quæstiones determinare, errores et hæreses condemnare. Hanc autem assistentiam datam Petro et ejus successoribus, patet ex illo Lucae XXII. *Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua*. Quod non tantum de Petro sed etiam de successoribus ejus accipiendum vult S. Bernard. et alii. Neque sufficit præcise directio Spiritus sancti. Nam si in Concilio aliquo fides conciliari non possent (ut sæpe factum in conciliabulis hæreticorum et adhuc fit) quid tum faciendum? Ergo unus aliquis supremus iudex constitui debuit, qui infallibilem Spiritus sancti directionem haberet ad lites decidendas et dirimendas. Non sufficiunt ad hæc omnia Concilia generalia, quia nec semper haberi possent (uti primis 300. annis nullum nabitum, licet multæ hæreses existerent) et sine approbatione et auctoritate summi pontificis errare possunt, ut in Ariminensi et Ephesino secundo probatum est. Et quid si concilium inter se conveniret.

IV. Ostenditur exjs. patribus omnium sæculorum, quibus obruere possumus hæreticos. Neque dicas adulos esse patres illos pontifici. Cur enim quæso? Num ut opes venarentur? At eo tempore pauperrimi erant episcopi, uti et papa. Num ut dignitates? At nunc dignitates episcoporum erant januæ mortis, nam episcopi omnium

primi quærebantur et rapiabantur ad mortem. A Concilio Chalcedonensi uno ex quatuor primis generalibus vocatur papa Leo caput Ecclesiæ: vocatur vicarius Christi a Concilio Lugdunensi in sexto, tit. de election. cap. *Ubi periculum*: vocatur summus pontifex ab antiquissimis temporibus. Audiamus Justinianum imperatorem: *Ut legum originem anterior Roma sortita est, et ita summi pontificatus apicem, apud eam esse nemo est qui dubitet*, ait Justinianus imperat. apud Baron. anno Domini 535. sed quid opus pluribus?

V. Ostenditur ex ipsius cathedræ Romanæ constanti duratione pontificum continua successione. Possumus enim argumentari cum Gamaliele illo legis doctore. Act. V. *Quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus* (cathedræ hujus consuetudo) *dissolvetur, si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere*. Quia ergo nunquam defecit successio pontificum in hac sede, nec populi et episcopi, qui cum illa sentiebant eique ut vera membra adhærebant: ergo a Deo et non ab hominibus esse eam necesse est. Interrupta est series et successio Romanorum imp. quando Gotthi Romanam et imperium invaserunt ac tenuerunt, non imperatores, sed ut reges Ariani: defecerunt sedes aliæ, quæ se a Romana segregarunt, Alexandrina, Jerosolymitana, Constantinopolitana, Antiochena, quatuor patriarcharum: defecerunt sedes episcopales plurimæ fundatæ ab apostolis, Corinthia, Ephesina, Colossensis, Thessalonicensis, Philippensis: Romana sola immota perseverat. Sed fortasse non habuit hæc sedes hostes illos, qui eam impugnarent? Imo vero plures et potentiores. Habuit enim juratissimos hostes primo Judæos, tum gentiles, post hæreticos: de quibus omnibus hactenus felicissime triumphavit.

VI. Ostenditur ex consensu plurimorum populorum, episcoporum, sanctorum, regum et imp. qui omni tempore huic sedi constantissime adhærebant et obediebant, eam defendebant et venerabantur. Tametsi enim aliquando mali aliqui gubernarent, illicitis mediis ad cathedram promoti, episcopi tamen et populus christianus eos tamquam vero pastores habebat et audiebat, ut videre est apud Baron. Valentinianus imp. facta ei a clero potestate, ut aliquem designaret pontificem Auxentio defuncto successorem, renuit: *Supra nos inquit, est talis electio, petitque ut ipsimet talem eligerent*: cui ipse etiam imperator sincere caput suum submittere posset, hist. tripart. lib. VII. c. VI. Angliæ rex Oswi, cum haberetur disputatio de celebrando tempore paschali (in quo discrepabant a Romana Ecclesia) audissetque sub finem Petro datas esse claves regni

cælestis: in eoque utraque pars conveniret: « Et ego vobis dico, inquit, si hic est ostiarius ille, contradicere nolo: sed in quantum novi vel valeo, hujus cupio in omnibus obedire statutis: ne forte adveniente me ad fores regni cælorum non sit, qui refert, averso illo, qui claves tenere probatur. » Imperatores usque hodie a summo pontifice confirmationem petunt electionis suæ. Eadem ex antiqua imperatorum consuetudine, et ultronea humilitate si Romæ sint, inserviunt, stapediam ascensuro in equum tenent, equum aliquamdiu ducunt, etc. ut in rituali pontif. omnes Christiani ex antiquo more pedes pontifici osculantur: etiam monarchæ, qui in India eum pro pastore suo agnoscunt. Annon, quæso, securius sequi tot monachas, et nationes, quam pauculos superbos novatores? Verum diabolus præsciens neminem fore hæreticum, si omnes summum Ecclesiæ pastorem agnosceremus et audiremus, ideo hoc attentavit, ut a capite illo homines abduceret.

CONCIO III.

ROMANÆ SEDIS PRÆCELLENTIÆ.

I. Ibi lapis ille summus. — II. Angularis. — III. Electus. — IV. Probatus. — V. Pretiosus.

THEMA.

Tu es Petrus et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Matth. XVI.

Scribunt Plinius et alii complures (Plin. lib. X. cap. Pier. I. XIX. hierogl.) aquilam firmare ac munire nidum suum lapide ætite, quasi quodam libramento vel anchora. Unde Pierius refert aquilam saxum gestantem fuisse hieroglyphicon statutæ firmiter sedis. Videmus etiam in hodierno evangel. aquilam illam cælestem, Christum designasse et elegisse sibi lapidem, Petrum, quem et petram novo nomine vocat, quo nidum illum suum, Ecclesiam videlicet, stabiliret ac firmaret. Et possemus de hoc etiam lapide intelligere, quod prædixit Deus per Isaiam, cap. XXVIII. repetitque S. Petrus, ep. I. cap. II. his verbis: *Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, probatum, pretiosum: et quid crediderit in eum, non confundetur*. Quæ verba ad litteram quidem et primario dicta sunt de Christo qui est petra primaria. Verum quia etiam Petrus petra nomen a Christo sortitus est, eidem tamquam petra secundariæ et vicario Christi jure accommodantur, necnon omnibus successoribus seu toti sedi apostolicæ. Et certe uti ætites lapis prægnans vocatur

apud Plin. loc. cit. quod alium intra se, quasi in utero gestet lapidem; ita etiam Petrus ejusmodi lapis est, qui alium in se includat successorem, et hic iterum alium adeoque totam seriem pontificum Romanorum.

Hunc igitur lapidem in præsentiarii describemus.

I. Vocatur *summus*. Primo, potestate et auctoritate; quia primatum obtinet in omnes alias sedes, et in omnem Christi gregem: unde vocatur *caput omnium Ecclesiarum*, ait id Concil. Chalced. in ep. ad Leonem; ubi etiam papa vocatur *universalis patriarcha* ab Anastasio, epist. ad Marcum etc. Sicut Ecclesia Romana vocatur *mater omnium Ecclesiarum*, in Conc. Nicæno primo papa vocatur *universalis episcopus, summus pontifex, apostolicæ sedis antistes, Ecclesiæ pater et caput, etc.* Justinianus imperator: *Summi pontificatus apicem apud Romam esse nemo est qui dubitet*, ait, apud Baron. anno 535. Hæc sedes omnibus Conciliis præsedet, et sine ejus approbatione invalida sunt habita: deposuit alios episcopos, confirmavit et restituit: excommunicationis jus in omnes Ecclesias obtinuit: uti fecit Victor papa, qui omnes Ecclesias quæ non celebrarent pascha cum Romanis, excommunicavit. Baron. anno 199. Ad eam omnes aliæ sedes appellarunt ac velut ad matrem confugerunt, uti Athanasius, et Petrus Alexandrini episcopi, Paulus Constantinopolitanus, Marcellus, Chrysostomus, Theodoretus. Ea undique semper consulta est. Ejus epistolæ uti apostolorum in Ecclesiis legi solitæ, Euseb. l. IV. c. XXII. Damnavit omnes hæreses et de emergentibus admonere solita est, etc.

Secundo, honore et dignitate. Eam enim sedem maximo honore coluere reges, adeoque ad pedes ejus acciderunt. Justinus imperator veniente Jeanne papa Constantinopolim, cum tota urbe illi obviam processit, et ad pedes ejus procubuit, detrahensque sibi insignia augustalia, procidensque suppliciter petiit, ut illis rursum ipsum adornaret. Justinianus imp. Nicææ ad Constantini pontificis pedes procubuit eosque est osculatus, anno 710. Idem fecit Hadriano papæ Carolus Romæ, anno Christi 744. Et ejus pater Pipinus Stephano III. pontifici venienti in Franciam, anno 753. Idem fecit Ludovicus Pius Caroli filius Stephano V. pontifici, anno 816. Plura vide apud Baron. et Bozium, tom. II. de signis eccl. sig. LXXXVI. Neque solum principes sæculares honore ac dignitate præcessit, sed etiam sedes alias patriarcharum. Audi S. Leonem, qui ep. ad episcopos Viennenses ait: « Quisquis huic sedi principatum existimat denegandum, illius quidem nullo modo potest minuere dignitatem, sed infla-

tus spiritus superbiæ suæ seipsum in inferna demergit. »

II. *Angularis*. Primo, quia gentes et Judæos connectit et sustentat. Ad hanc enim sedem, quotquot ex utraque parte conversi sunt, conveniunt et unum in Christo facta sunt. Ad hæc sede propagata undique fides et emissa in universum orbem episcopi. Unus Petrus totius orbis Ecclesiæ principes, e quibus aliæ minores fidem edocerentur, ut ait Tertullianus, l. de præscriptionibus, fundavit. Nam ad orientem, Antiochiæ Evodius episcopum creavit, cui totius orientis episcopi olim parebant: ad meridiem transmisit discipulum suum Marcum Alexandriam videlicet, cujus civitatis episcopos Ægypto, Arabia, Æthiopia et Africæ Cyrenensi præerat: ad occasum præcipuas Galliarum, Hispaniarum, Africæ, Italiæ et adjacentium insularum Ecclesiæ constituit, ut post alios Innocentius I. testatur: ad septentrionem primarias in Ponto, Cappadocia, Bithynia, Græcia, Illyrico, Dalmatia, Germania quam misit inter alios Eucharium, Maternum, Valerium, Ægysthum) Ecclesiæ erexit: postmodum a sede ista in omnes orbis partes episcopi semper missi, uti superiore sæculo in Indiam, Chinam, Japoniam, Americam, etc. Videat qui volet, conversionem omnium nationum ab hac sede profectam apud Thom. Bozium, de signis Ecclesiæ, tom. I. lib. IV. sig. VI. cap. I. et II. Laboravit etiam sede ista semper in Judæorum conversione, quorum primus apostolus fuit S. Petrus. Nam hodieque qui sunt Romæ Judæi, coguntur singulis sabbatis adire et audire concionem christianam, in ipsorum gratiam haberi solitam, in templo hospitalis SS. Trinitatis elapso sæculo, anno 1524. apud Spondanum, in auct. chron. Sedi huic se reconciliavit Decius Æthiopiæ imperator et Helena ejus avia, per legationem ad Clementem papam promissam, promittens ille obedientiam, et benedictionem postulans, anno 1585. trum Japoniæ regum, qui fidem christianam amplexi fuerant, legati Romam missi ad obedientiam summo pontifici (qui tunc erat Greg. XIII.) præstandam postquam triennium itineri impendissent, apud eundem.

Secunda, quia ab hac sede confessio in fidei dogmatibus, et sacramentorum ritibus, etc. prodit, et fideles omnes in vinculo pacis conjuncti sunt. Inde enim Concilia generalia, in quibus unanimi sensu dogmata explicata, disciplina ecclesiastica sancita, etc. Cujusmodi nullum adhuc cogere potuerunt nostri hæretici, quia capite carent, quod imperet reliquis membris. Ab hac sede omnia fidei dubia semper resoluta, controversiæ sublata et litigantes partes conciliata: con-

cordia in cæremoniis et disciplina ecclesiastica stabilita, quia illius sedis decretis stamus omnes.

III. *Electus*, ob sanctitatem, quia sedes hæc præ omnibus aliis excellit. Nam primo, nullus eorum, qui in ea sederunt, fuit hæreticus, licet non desint aliqui qui perditæ vitæ fuerunt. Itaque impletum in illis est Christi verbum: *Rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua.*

Secundo, nullus status, nulla sedes aut successio principum aut præsulum tot habuit sanctos, atque illa Romanorum pontificum, e quibus septuaginta duo ad minimum indubitati martyres sunt. Reliqui plerique (aliquos enim excipimus, qui fere potentia principum sæcularium intrusi fuerunt) optimæ et laudatissimæ vitæ fuerunt.

Tertio, excellit ea sedes in omni virtutum genere. In religione imprimis et cultu divino, quem ubique terrarum propagare semper studuit totis viribus.

In munificentia et liberalitate: ubi imprimis Gregorius Magn. qui innumeros pauperum greges diversis in locis aluit: Leo II. cujus festum heri celebravimus, quoque vere *pater pauperum*, vocatur in breviario, quod non solum pecunia, sed et opera et labore et consiliis egentibus subvenit: Gregorius XIII. qui tredecim collegia alumnorum per orbem dispersa fundavit amplis redditibus. Ad hæc quotannis aureorum septuaginta in egenos erogavit Romæ, Bozium, tom. I. l. XV. sig. XII. c. III.

In magnanimitate, dum intrepido semper animo munus suum administrarunt, etiam in exilio, ut Silverius; idque contra hostes tutati sunt, nec unquam dari sibi leges a sæculari potestate passi, semper se opposuere reprobis principibus, nec timuere minas hostium, confisi in Dei ope et Christi promissione. Sic fregit verbis Attilam S. Leo: sic Gregorius II. Luitprandum Longobardorum regem, qui hostili manu et animo Romam ingressus fuerat, Baron. anno 729. Eadem magnanimitate contempserunt minas Turcarum, et responderunt illis per litteras nihil formidare, qui in Christi nomine confidunt. Hinc pontifex quidam Turcarum imperatori respondit ruinam Ecclesiæ minitanti:

Niteris incassum Petri submergere navim.

Fluctuat; ast nunquam mergitur illa ratis.

Anno 1026. Saracenos Ecclesiæ littora invadentes Benedictus Pp. comparata valida classe ad interuentionem delevit, ipsorum rege fuga elapso; regina vero capta, et ob audaciam capite truncata. Rex autem morte conjugis et sociorum admodum turbatus, summo pontifici saccum castaneis

plenum misit, tot se in proxima æstate milites esse ducturum minitans: pontifex vero marsupium eidem milio plenum remittens, tot ipsum loricatos, vel plures in Italia inventurum respondit, Baron. anno cit. Alio tempore Mahomet, Turcarum imperat. pontifici scripsit hæc verba: « Corinthum Achaia nobilissimam urbem, Ætolos, Acarnanes, Macedoniam, atque omnem Peloponesum armis invasimus: vicus præterea, agros et oppida late incendio depopulati, ut mox in Italiam bellum transferamus. Hæc tibi omnia cum summo Christianorum metu ac detrimento nuntiamus. » Cui respondit pontifex:

« Quod Græciam omne ferro ignique vestaveris, non eam crudelitatem in hac re tuam, quam tot urbium direptiones ulcisci paramus. Neque enim victor hostibus ignoscere poteris, qui tuis etiam immanitate, scelere ac libidine nunquam pepercisti. Nec ei pium fasve quicquam apud homines esse potest, cui neglecta religionem Deus in contemptu sit. Nos tamen nullum a te bellum in Italia metuimus. Facile enim scelerata hominum arma contemnit, qui Dei nomine ac præsidio tutus est. » Hæc apud Matth. Rader. tom. II. Bav. s.

In humilitate, ut patet primo, ex titulo, quo se vocant pontifices servos servorum Dei a tempore Gregorii Magni, et papas, id est, patres: Christianos vero quoslibet, aut filios aut fratres. Deinde, ex eo, quod electus pontifex variis cæremoniis admonetur humilitatis; ut cum, stупpa coram eo incensa, ei occiditur: *Pater sancte, sic transit gloria mundi*, et cum ducitur in Lateranum, et sedet in stercoraria sede lapidea ex antiquissimo instituto, ubi ei interim occiditur id: *Suscitans de pulvere egenum; et de stercore erigens pauperem*. Ad hæc feria quinta in cæna Domini, anniversario more duodecim pauperibus ad pedes accidunt, eosque lavant, tergunt et osculantur, en humilitatem, etc.

IV. *Probatas*, quia variis exagitatus et quassatus persecutionibus, immotus semper stetit per annos 1700. ethnicæ imp. per annos 300. pontificiam sedem excindere conati sunt, ab ipsis episcopis Romanis, quasi a capite cædem populi christiani auspicati. Unde imprimis Romani pontifices ad necem quæsiti et rapti sunt. Verum uno secto capite, mox aliud succrevit, et sedem illam occupavit, et ita tyranni illi frustra laborarunt, turpiterque confusi atque exterminati sunt. Hos secuti imp. hæretici, Constantius, Valens, Zeno, Anastasius Græci: deinde, per annos sexaginta circiter Gotthi reges Ariani, qui tunc Italiam titulo regum tenuerunt, postea reges Longobardorum; quæ vexationes durarunt ad an-